

УДК: 910.3

АДАПТАЦІЯ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ КАМ'ЯНЦЯ-ПОДІЛЬСЬКОГО ДЛЯ ТУРИСТИЧНИХ ПОТОКІВ З-ЗА КОРДОНУ

Магістр географічних наук, Томчевска-Попович Н. Є.

Сілезький Університет, Факультет Наук про Землю, Сосновець, Польща

В останні роки збільшилась кількість іноземних туристів, які приїжджають в Україну. Щоб заспокоїти потреби туристів з-за кордону та піднести туристичну привабливість, важливим є створення послуг на відповідному рівні. Предметом дослідження є теперішній стан нічліг бази, гастрономії, стану доріг та пропозиції дозвілля для туристів в Кам'янці-Подільському, а також їх ступінь пристосування для туристичних цілей. Щоб дослідити рівень туристичної інфраструктури було проведене анкетування серед приїжджених з-за кордону. Дослідження показали, що нічліг база в загальному оцінюється добре, але негайного поліпшення потребує дорожня інфраструктура поза містом, особливо поверхня дороги. Це також відноситься до громадських туалетів. В багатьох місцях не вистачає дорожніх знаків та таблиць про цікаві місця, які знаходяться поблизу. Іноземні туристи найчастіше приїжджають в зв'язку з краєзнавчим, пізнавальним туризмом. Їм подобаються «туристичні продукти» міста, але недоліки стану дороги та громадських туалетів не заохочують до того, щоб ще раз відвідати атрактивні місця, така тенденція спостерігається особливо серед старших осіб.

Ключові слова: туристична інфраструктура, Кам'янець-Подільський, іноземні туристи.

Томчевска-Попович Н. Е. Адаптация туристической инфраструктуры Каменец-Подольского для туристических потоков из-за границы/ Силезский Университет, Факультет Наук о Земле, Сосновец, Польша

В последние годы увеличилось количество иностранных туристов, которые приезжают в Украину. Чтобы удовлетворить потребности туристов из-за рубежа и поднять туристическую привлекательность, важным является создание услуг на соответствующем уровне. Предметом исследования является нынешнее состояние ночлег базы, гастрономии, состояние дорог и предложения досуга для туристов в Каменец-Подольском, а также их степень приспособления для туристических целей. Чтобы исследовать уровень туристической инфраструктуры, было проведено анкетирование среди приезжих из-за границы. Исследования показали, что ночлег база в общем оценивается хорошо, но немедленного улучшения требует дорожная инфраструктура за городом, особенно поверхность дороги. Это также относится к общественным туалетам. Во многих местах не хватает дорожных знаков и таблиц об интересных местах, которые находятся поблизости. Иностранные туристы чаще приезжают в связи с краеведческим, познавательным туризмом. Им нравятся «туристические продукты» города, но недостатки состояния дороги и общественных туалетов не поощряют к тому, чтобы еще раз посетить аттрактивные места, такая тенденция наблюдается особенно среди старших лиц.

Ключевые слова: туристическая инфраструктура, Каменец-Подольский, иностранные туристы.

Adaptation of tourism infrastructure of Kamianets-Podilskiy for tourism flows from abroad/ University of Silesia, Sosnowiec, Poland

Quantity of foreign tourists who come to Ukraine increased while last years. It is important to create services at an appropriate level to appease the needs of tourists from abroad and present a tourist attraction. The subject of the study is to present the accommodation, gastronomy, road and offers entertainment for tourists in Kamianets-Podilskiy and their adaptation for tourist purposes. To investigate the level of tourism infrastructure survey was conducted among visitors from abroad. Studies have shown that accommodation in general is estimated well, but needs immediate improvement road infrastructure outside the city, especially the road

surface. This also applies to public toilets. In many places the lack of road signs and tables of interesting places that are nearby. Foreign tourists often come due to local history, cognitive tourism. They like city tourism products, but flawed state roads and public toilets discourage to visit again attractive place this trend especially among older people.

Keywords: tourism infrastructure, Kamianets-Podilskiy, foreign tourists.

Вступ. Іноземні туристи з кожним роком все частіше відвідують Україну. Подорожуючі, які живуть в Європейському Союзі, вже багато знають про туристичні цінності своїх сусідів в Західній Європі, тому охоче вирішують відвідати нові для них місця, які чекають на них за східним кордоном. Однією з таких країн є Україна. Територія Західної України приваблює туристів з Польщі також з іншої причини – це так звані Східні Креси – територія, яка належала до Речі Посполитої до 1939 року.

За даними Державного Історико-Архітектурного заповідника в Кам'янці-Подільському, в 2012 році замок відвідало 77 700 осіб, з них - 7225 іноземці. В заповіднику працює десять екскурсіводів, які знають іноземні мови.

Туристична інфраструктура, зокрема нічліг база, гастрономія та доїзд є важливими елементами для розвитку туризму. Без цих елементів немає розвитку туристичних потоків [1]. В статті пропонується звернути увагу на туристичну інфраструктуру на прикладі околиць одного з найбільш відомих замків країни, які мають історичну та емоційну вартість не тільки для національних туристів, але також для туристів з-за кордону.

Стан туристичної інфраструктури описує Мальська М., Пандяк І. Серед українських науковців, які займаються оборонними спорудами в туристичному контексті, можна згадати про Мацюка О., Лесика О., Пламенницьку, Возницького, Рутинського М. та інших. Останній автор видав підручник по замковому туризму в Україні, Лесик О. розробив класифікацію замків та фортець під туристичні об'єкти, Мацюк О. приготував пропозиції туристичних трас по замках Західної України.

Предметом дослідження є теперішній стан нічліг бази, гастрономії, стану доріг та пропозиції дозвілля для туристів в Кам'янці-Подільському, а також їх ступінь пристосування для туристичних цілей. Дослідження проведено на основі мети приїзду туристів з-за кордону на територію Західної України.

Метою статті є дослідження перспектив розвитку та адаптації туристичної інфраструктури в Україні для туристичних потоків з-за кордону. А також дати відповідь на питання: «Як пристосувати історичні об'єкти України для туристичних потреб, щоб вони були конкурентні по відношенню до інших подібних об'єктів в Європі».

Для досягнення поставленої мети на території замку в Кам'янці-Подільському було проведено анкетування в липні-вересні 2013 року. В анонімній анкеті туристам потрібно було оцінити рівень пропонованих послуг, стан інфраструктури, а також інші важливі аспекти в туризмі. Були проведені розмови з працівниками музеїв, адміністрації та екскурсоводами. Отримано також дані про туристичні потоки за останні роки.

З метою встановлення цілі приїзду туристів з Польщі, в анкеті було питання з двадцятьма варіантами вибору, з яких можна було позначити три. Найбільше осіб відмітило, що приїхали з ціллю відвідання визначних пам'яток (31%) та відпочинку (20,5%), на третьому місці виявився активний туризм (6,7%), а на четвертому відвідання родини та знайомих. Участь в спортивних змаганнях взагалі не була позначена. Найменша кількість осіб позначила відповідь «Транзит» та «Участь в конференції».

Туристичні мотивації сучасного подорожуючого характеризуються індивідуальністю, пошуком різних можливостей проведення вільного часу, автентичності, емоційних і естетичних вражень, пошуком нових місць для відпочинку [2]. Кам'янець-Подільський та його околиці дають таку можливість.

Туристичні потоки в Кам'янці-Подільському спрямовані головним чином на відвідання фортеці. Це найбільша фортеця в Східній Європі. В давнину замок оточувало дванадцять веж, дотепер збереглося вісім з них. Вони є роботою військових інженерів і архітекторів епохи Відродження. Таким чином,

ця фортеця вважається першим Ренесансним видатним архітектурним витвором у Польщі, після Замостя [3].

Згідно з ухваленням Ради Народних Комісарів УРСР в 1929 році, в Кам'янці-Подільському було створено перший Історичний заповідник в границях мурів фортеці. Були проведені ремонтні роботи, а в 1937 році відкрито експозицію Історичного музею. У 1977 році Старе Місто отримало статус Державного Історично-Архітектурного заповідника. На території замку і до тепер знаходиться історичний музей, в якому можна оглядати давні монети з часів Римської Імперії та польські монети XVI-XVIII століття. Виставлено також колекцію ікон, хрестів і статуй італійських майстрів. У музеї є доступ до збірок рідкісних фотографій, листівок і фарфору. Можна оглянути предмети домашнього господарства, виконані з деревини чи тканин. Крім того, в музеї виставлена подільська вишивка, яка була створена ще в XIX столітті [4,5].

Туристична інфраструктура. В місті знаходиться основна нічліг база околиць. Функціонує хороше автобусне та залізничне сполучення. В Кам'янці-Подільському знаходиться залізничний вокзал. Кожного дня курсують потяги з Києва, Чернівців, Одеси та Хмельницького. До міста можна також приїхати автобусом та автомобілем. Автобуси курсують зі всіх великих міст. По Кам'янці-Подільському можна пересуватись на маршрутках та таксі.

В місті знаходиться багато закладів харчування, починаючи від піццерій та закінчуючи ресторанами в українському стилі. Їжу також можна купити в магазинах і на базарі. На території замку знаходиться кафе в середньовічному стилі, в якому можна скуштувати печену картоплю, борщ, квас та інші страви.

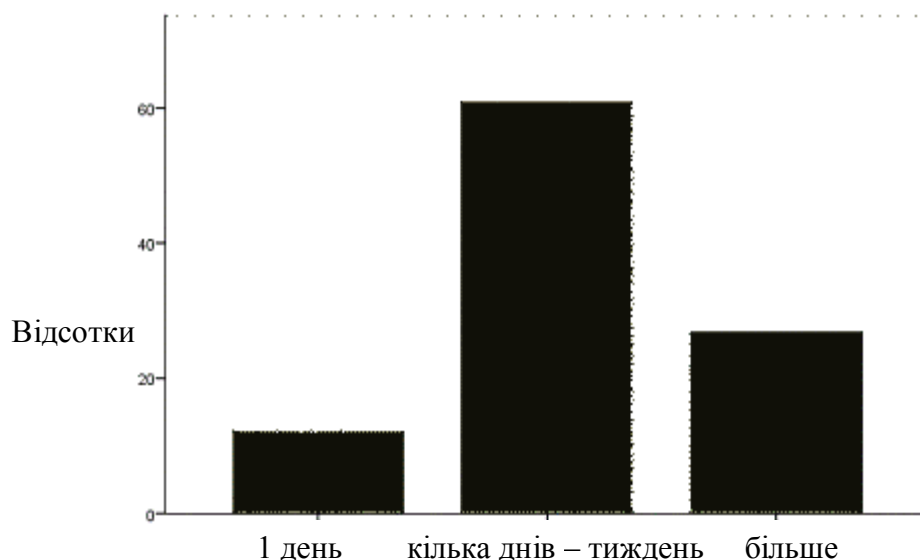
Нічліг база є досить широко розвинена. Наявні готелі з різними категоріями, закінчуючи чотирма зірочками. Можна також переночувати в об'єктах, які знаходяться біля святинь. Дуже популярна оренда приватних квартир.

В Кам'янці-Подільському знаходиться кілька пунктів туристичної інформації, в яких можна замовити екскурсорода чи екскурсію по околицях, політ на повітряній кулі, сплав по Дністру або скелелазіння по каньйону.

Варто також згадати, що фортеця зайняла перше місце в рейтингу «Сім чудес України», а також претендує на внесення до Світової Спадщини ЮНЕСКО.

Оцінка відвідувачів туристичної пропозиції Західної України на території Кам'янця-Подільського. В анкетуванні прийняло участь 200 респондентів, 60% яких становили жінки. Вік анкетованих був поділений на п'ять груп: 14-17 років, 18-25 років, 45-65 та більше, ніж 64 роки.

Молодь до 25 років найчастіше подорожує автомобілями, але також потягами. Схожа ситуація в старшій віковій групі, але в цьому випадку на другому місці знаходяться автобуси. Все інакше виглядає в вікових групах 45-64 роки і більше. Особи в такому віці найчастіше звертаються до туристичних бюро і надають перевагу подорожам в автобусах з екскурсійною групою.

Рис. 1. Запланований час перебування польських туристів на території України

Більшість респондентів позначила, що планує перебувати на території Східних Кресів від кількох днів до тижня (60%), 27% позначило, що планують перебувати більше тижня, інші – один день (Рис. 1).

Добру оцінку також отримав стан безпеки, незважаючи на те, що це країна «третього світу». Майже 17% туристів оцінили безпеку дуже добре, більш ніж 50% - добре.

Перейдемо до оцінки туристичної інфраструктури. Нічліг база оцінена в головній мірі добре (більш ніж 40% опитаних). Майже 15% респондентів оцінило дуже добре, а майже 30% задовільно (Рис 2).

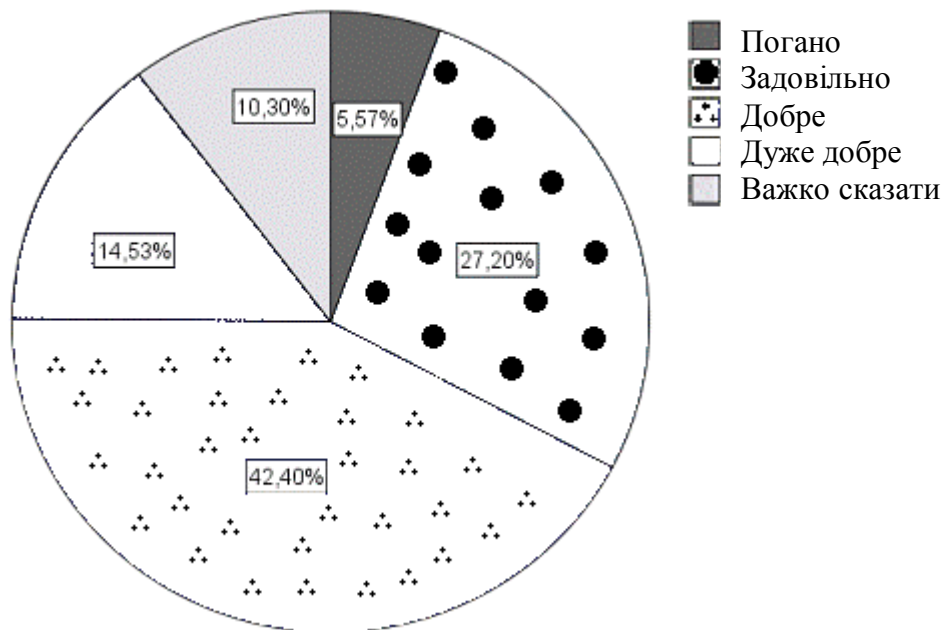

Рис. 2. Оцінка нічліг бази в Україні

Стан доріг був оцінений погано. Всього 8,3% анкетованих оцінили стан доріг добре або дуже добре, а 67% туристів оцінили погано або дуже погано (Таблиця 3).

Таблиця 3. Оцінка стану доріг в Україні

Відповідь	Відсоток спостережень (%)
Дуже погано	19,0
Погано	48,0
Задовільно	24,7
Добре	7,6
Дуже добре	0,7

Дорожні знаки та інформаційні таблиці також не репрезентуються найкраще. Всього 7% респондентів дало дуже добру оцінку, 15% - добру, 25% задовільну, а 32% погану і дуже погану (Рис. 3).

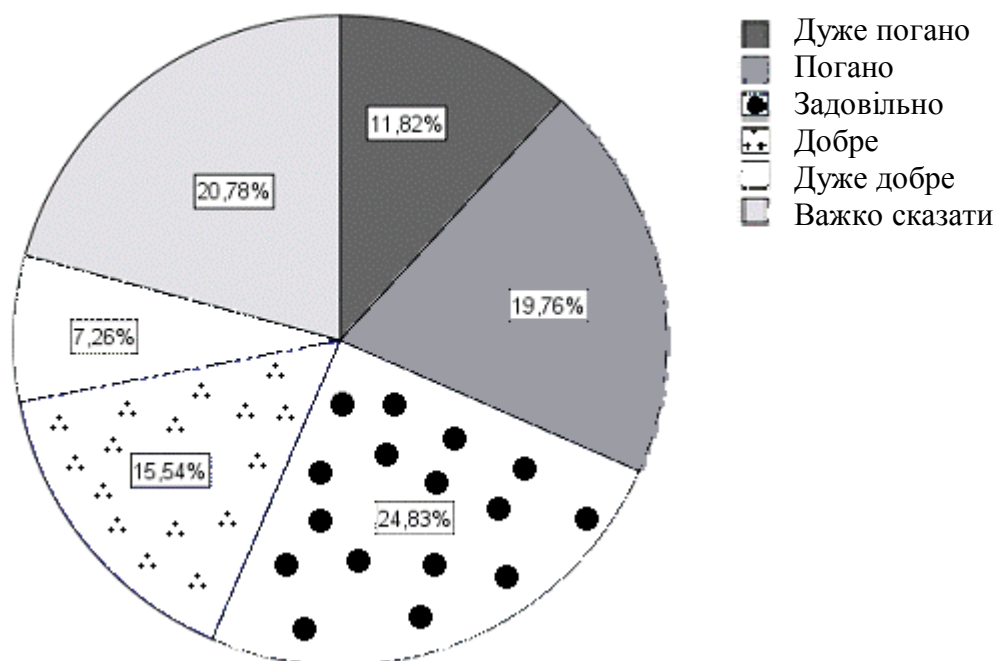

Рис. 3. Оцінка дорожніх знаків та інформаційних таблиць

Гастрономічна база найчастіше була оцінена добре - 41% або задовільно 34% (Таблиця 4).

Таблиця 4. Оцінка туристів гастрономічної бази України

Відповідь	Відсоток спостережень (%)
Дуже погано	1,1
Погано	7,4
Задовільно	34,7
Добре	40,8
Дуже добре	16,0

Велике значення для туристів має також стан громадських туалетів. Цей аспект був оцінений найгірше. Майже 50% анкетованих оцінило дуже погано або погано (37%) (Таблиця 5).

Таблиця 5. Оцінка туристів стану громадських туалетів

Відповідь	Відсоток спостережень (%)
Дуже погано	47,4
Погано	37,3
Задовільно	14,9
Добре	0,4
Дуже добре	0,0

Незважаючи на великі недоліки туристичної інфраструктури, 90% анкетованих туристів порекомендують Східні Креси своїй родині та знайомим.

Значна кількість туристів, біля 40%, зазначила, що, скоріш за все, ще раз не приїде або напевно не приїде. Це може бути пов'язане з низьким рівнем деяких послуг та туристичної інфраструктури по відношенню до європейських стандартів. Особливо така тенденція спостерігається у двох останніх вікових категоріях, тобто понад 45 років, для яких зручність та комфорт є важливими чинниками для відпочинку.

Оцінки атмосфери місця та гостинності гарантують добрі спогади з поїздок, а також хороші спогади, пов'язані з Україною, які базуються на позитивних емоціях під час перебування в конкретних місцях.

Висновки. Територія Західної України має великий потенціал для розвитку туризму завдяки культурній спадщині, особливо історичним об'єктам. Іноземні туристи найчастіше приїжджають у зв'язку з краєзнавчим, пізнавальним туризмом.

Як показали дослідження, більшість туристів приїхала до міста з метою огляду визначних пам'яток та відпочинку. В Кам'янці-Подільському популярні також фестивалі в середньовічному стилі, які приваблюють багатьох туристів. Це спричиняє те, що більшість туристів знаходиться в місті кілька днів-тиждень. Це означає, що нічліг база повинна бути з додатковими послугами, щоб гості могли зайнятися різними видами дозвілля.

Як показує європейська практика, іншою можливістю «відродження» замків може бути створення об'єкту для нічлігу. Цікаві інтер'єри та оригінальна кухня приваблюють багато пар.

Негайного поліпшення потребує дорожня інфраструктура, особливо поверхня дороги. В багатьох місцях не вистачає дорожніх знаків та таблиць про цікаві місця, які знаходяться поблизу. Кількість та гігієна громадських туалетів не відповідають європейським нормам.

Незважаючи на недоліки, туристи, які приїжджають в Україну, приємно здивовані гостинністю місцевого населення. Кожний знайде щось для себе відповідно до смаку та зацікавлень.

Література:

1. Mika M. Międzynarodowy ruch turystyczny. Kurek W. (red.) – Turystyka: PWN, 2007. Стр. 66-86.
2. Weiermair K., Mathies C. The tourism and leisure industry: shaping the future: Haworth Hospitality Press, 2004. - 357 с.
3. Czarnowski J. Kresy, przewodnik Litwa, Białoruś, Ukraina: Arystoteles, 2011. - 368 с.
4. Пламєницька О. Кам'янець-Подільський: Центр Європи, 2005. - 352 с.
5. Палков Т. Замки та костели Галичини, Волині та Поділля: Ладекс, Львів, 2010. - 96 с.

References:

1. Mika M. Międzynarodowy ruch turystyczny. Kurek W. (red.) – Turystyka: PWN, 2007. Стр. 66-86.
2. Weiermair K., Mathies C. The tourism and leisure industry: shaping the future: Haworth Hospitality Press, 2004. - 357 с.
3. Czarnowski J. Kresy, przewodnik Litwa, Białoruś, Ukraina: Arystoteles, 2011. - 368 с.
4. Plamenycjka O. Kamjanecj-Podiljsjkyj: Centr Jevropy, 2005. - 352 с.
5. Palkov T. Zamky ta kostely Ghalychyny, Volyni ta Podillja: Ladeks, Ljviv, 2010. - 96 с.